

Forsknings- og utviklingstrategi for Trøndelag
2016-2020

SØR-TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Nord-Trøndelag fylkeskommune

Innhold

Forord . . . 5

FoU-Strategi for Trøndelag 2016-2020 . . . 7

1. Innledning . . . 7

1.1 Om strategien . . . 7

1.2 Prosessen . . . 7

1.3 Strategiens innretning . . . 7

1.4 Oppfølging av strategien . . . 8

1.5 Nærmere om forholdet mellom FoU-strategien og andre strategier . . . 8

1.6 Dokumentets oppbygning . . . 8

2. Situasjonsanalyse (SWOT) . . . 9

3. Hovedmål for FoU-satsing i Trøndelag . . . 10

4. Strategier for FoU-satsing i Trøndelag . . . 11

4.1 Mobilisering og kvalifisering . . . 11

4.2 Virkemidlene . . . 12

4.3 Test- og pilotarena for FoU . . . 13

4.4 Studentene som ressurs . . . 14

4.5 Koordinering og samspill . . . 15

Vedlegg 1. Oversikt over sentrale planer og satsinger for Trøndelag . . . 16

Lenker til noen sentrale planer og satsinger for Trøndelag . . . 16

Vedlegg 2. Oversikt over tiltak, handlingsprogram og ansvar . . . 17

Strategi 1 – Tema: Mobilisering og kvalifisering . . . 17

Strategi 2 – Tema: Virkemidlene . . . 18

Strategi 3 – Tema: Test- og pilotarena for FoU . . . 18

Strategi 4 – Tema: Studentene som ressurs . . . 19

Strategi 5 – Tema: Koordinering og samspill . . . 19

Figurer og tabeller

Figur 1: Definisjon av innovasjon . . . 8

Figur 2: Virkemiddeltrappa . . . 12

Tabell 1: SWOT for FoU-arbeidet i Trøndelag . . . 9

Tabell 2: Strategier for FoU-satsing i Trøndelag . . . 11

Forord

Trøndelag kjennetegnes av sterke forskningsmiljø og et svært mangfoldig næringsliv. I skiftende tider har vi sett at dette har vært en stor styrke for regionen.

Et sterkt råvarebasert næringsliv med komplette verdikjeder både innenfor blå og grønn sektor, gir oss også et godt utgangspunkt for å utnytte mulighetene som ligger i «det grønne skiftet». Samtidig må sentrale samfunnsutfordringer knyttet til klima, energi og matsikkerhet håndteres, og Trøndelags ambisjonen er å utvikle et næringsliv basert på bioøkonomiens prinsipper om å skape vekst og verdiskaping basert på fornybare ressurser og økt råvareutnyttelse. Forskning og utvikling - ikke minst utvikling av ny teknologi, vil være viktige bidrag i dette arbeidet.

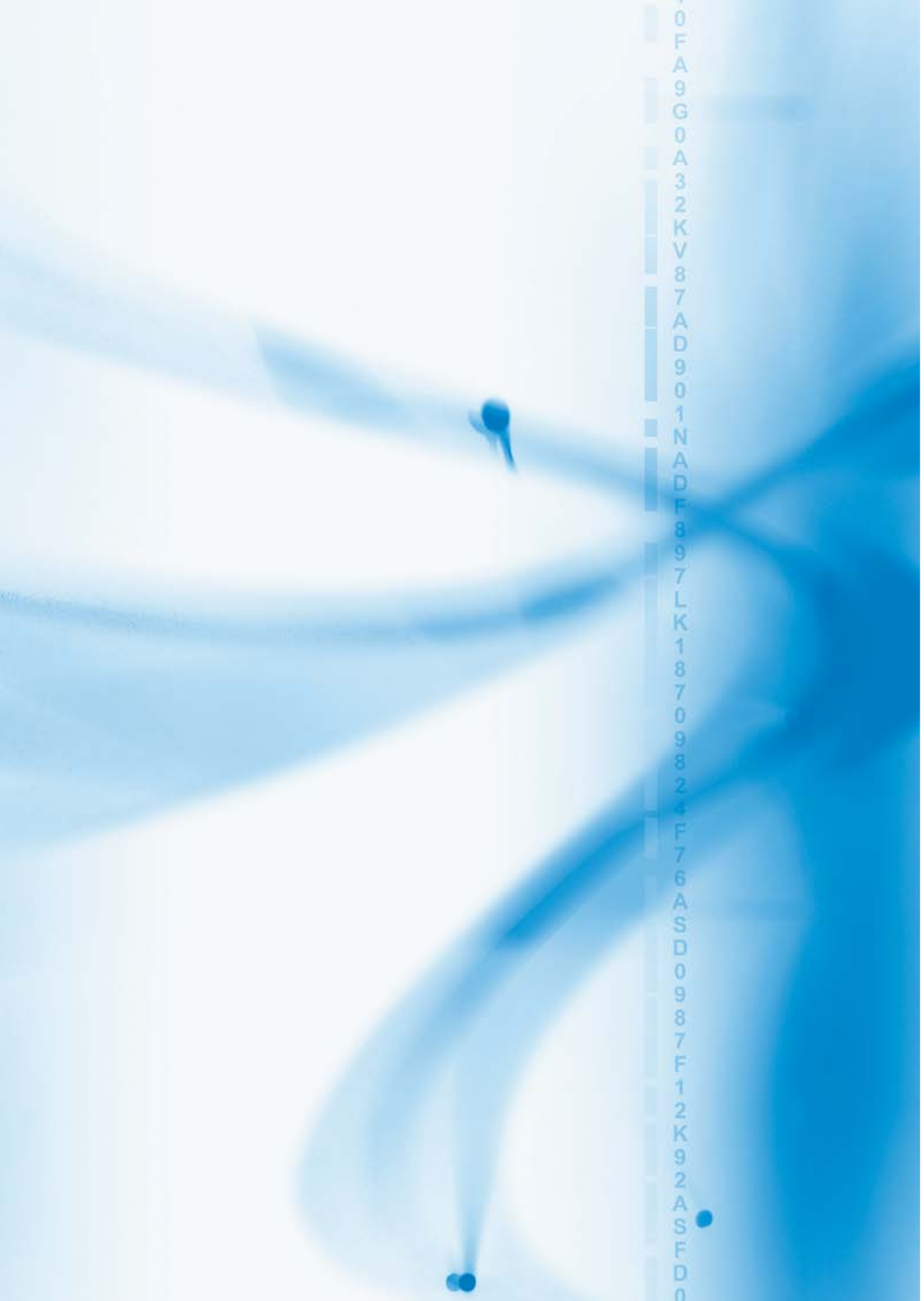
Behovene for omstilling og smarte løsninger gjør seg gjeldende innenfor ulike bransjer og sektorer. I løpet av noen tiår vil helse-, omsorgs- og velferdstjenestene våre endres på grunn av en stadig voksende og aldrende befolkning. Kommunene skal levere gode velferdstjenester for innbyggerne. De skal bosette og integrere mennesker som er på flukt fra krig og nød, og sørge for god folkehelse i hele befolkningen.

Et stadig voksende trykk på byene som følge av sentralisering krever også nye løsninger innenfor transport, samferdsel og beredskap. I arbeidet med å løse de mange ulike oppgavene, trenger vi innovasjon i offentlig sektor og økt samspill mellom offentlig sektor, næringsliv og sivilsamfunn.

Fylkeskommunene i Trøndelag har sammen med relevante aktører utarbeidet en strategi for hvordan regionale og nasjonale aktører kan jobbe for å øke forsknings- og utviklingsaktiviteten. For å møte framtidas mange utfordringer er det viktig å utvikle det regionale samarbeidet samtidig som miljøene hevder seg på internasjonale arenaer. Gjennom kunnskap og forskning kan næringsliv og offentlig sektor heve sin kompetanse og bringe fram nye og bedre løsninger for regionen, samfunnet og den enkelte.

Anne Marit Mevassvik
Fylkesrådsleder
Nord-Trøndelag fylkeskommune

Karen Espelund
Fylkesdirektør
Sør-Trøndelag fylkeskommune

1. Innledning

1.1 Om strategien

Forskning og utviklingsstrategi for Trøndelag er regionens felles strategi for å fremme forskning og utvikling (FoU) i privat og offentlig sektor. Den legger til grunn at kunnskap og kompetanse er viktige drivere for regional verdiskaping og konkurransekraft. Det er derfor viktig at flere små og mellomstore bedrifter tar i bruk forskning, og at bransjer som ikke tradisjonelt har jobbet med forsknings- og utviklingsoppgaver investerer i slik aktivitet.

Innenfor offentlig tjenesteyting og forvaltning er det et særlig behov for å styrke kommunenes innovasjonskraft og FoU-kompetanse. Det er viktig at kommunene tar en mer aktiv rolle i FoU-arbeidet og styrker samarbeidet med både private og offentlige virksomheter og frivillige aktører.

Trøndelag har med sine internasjonalt ledende forsknings- og universitetsmiljø en unik mulighet til å gå i spissen i forsknings- og innovasjonsarbeidet. En kjerneutfordring i arbeidet med å få til mer FoU i regionen er imidlertid at det er store avstander, både fysisk og opplevd mellom FoU-miljø, bedrifter og offentlige virksomheter. For å lykkes i arbeidet er det avgjørende at relevante forskningsmiljø er tilgjengelige for kommuner, bedrifter og klynger som søker hjelp til å løse sine utfordringer. Det er også viktig at private og offentlige virksomheter bidrar til at FoU-miljøene bruker regionen som plattform for å flytte kunnskapsfronter i for eksempel internasjonalt finansierte prosjekter.

FoU-strategien for Trøndelag skal være et viktig redskap for å mobilisere til økt forskningsaktivitet. Den skal bidra til å videreutvikle FoU-relatert samarbeid mellom aktørene, samtidig som den legger vekt på betydningen av koordinert virkemiddelbruk og innsats. I strategien legges det til grunn at forsknings- og universitetsmiljøene er regionens fremste fortrinn og at det derfor er viktig å få til en god utnyttelse av disse. Det pekes også på at studentene er en uutnyttet ressurs som kan bidra til å styrke koblingen mellom praksisfeltet og akademia, og på viktigheten av å ta hele Trøndelag i bruk som test- og pilotarena for FoU.

Fylkeskommunen har en sentral rolle som regional utviklingsaktør og har et særlig ansvar for regional planlegging. Gjennom vedtak i fylkestingene i Nord og Sør-Trøndelag er FoU-strategien et politisk forpliktende dokument for fylkeskommunen(e)[1]. Det er likevel viktig å påpeke at strategien ikke er å forstå som fylkeskommunens, men som regionens strategi. For å lykkes i arbeidet er det derfor viktig at andre aktører tar en aktiv rolle og bidrar til å skape oppslutning om en felles plattform.

Målgruppen for FoU-strategien er aktører innenfor privat og offentlig virksomhet som skal bruke og/eller utvikle FoU. FoU-strategien for Trøndelag vil også være et sentralt styringsdokument for regionale virkemidler knyttet til FoU slik som Regionalt forskningsfond (RFF) og Innovasjon Norge.

1.2 Prosessen

FoU-strategien for Trøndelag har et langsiktig perspektiv, men rulleres hvert 4. år. I 2014 ble det gjennomført en undersøkelse i det regionale partnerskapet som viser at strategien følges opp og at det arbeides godt med mange tiltak innenfor strategien.

Som grunnlag for utarbeidelsen av den første FoU-strategien ble det gjennomført en bred prosess med innspillsmøter og høringsrunde, der representanter fra akademia, næringsliv, kommuner og virkemiddelapparat ble involvert. Erfaringene fra første planperiode - både den regionale oppslutningen om strategien, resultatene av de regionale satsingene, samt Forskningsrådets signaler - viser at vi er på riktig vei.

Det foreliggende dokumentet er resultatet av en oppdatert analyse av regionens fortrinn, muligheter og utfordringer, og er i stor grad en videreføring av hovedgrepene i FoU-strategi for Trøndelag 2012-2015. Gjennom forankrings- og prosessmøter har representanter for næringsliv og kommuner, sammen med FoU-miljøene, virkemiddelapparatet og regionale utviklingsaktører justert og kvalitetssikret innretningen på strategier og tiltakspunkt. Aktørene har også i større grad enn tidligere gitt signaler om hvilke strategier og tiltak de ønsker å ta et særlig ansvar for. *Se vedlegg 2.*

1.3 Strategiens innretning

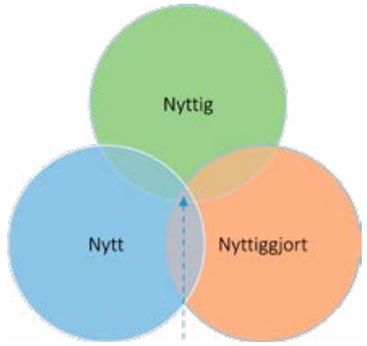
FoU-strategi for Trøndelag 2016-2020 viderefører fokus på HVORDAN FoU-innsatsen kan økes i vår region, og dermed bidra til å utløse potensialet som ligger i skjæringspunktet mellom FoU-miljøene, næringslivet og offentlig sektor. HVA som er viktige forskningsområder for Trøndelag går fram av andre strategiplaner, handlingsplaner og regionale satsinger hvor FoU-innsats er en sentral driver. FoU-strategien har allerede påvirket flere av disse planene, som etter rullering har inkludert strategier/tiltak på FoU-området. *Se vedlegg 1.*

[1] *Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner blir sammenslått med virkning fra 01.01.2018.*

FoU-strategien relateres i hovedsak til innovasjonsperspektivet, dvs. FoU-aktivitet som et middel for å oppnå innovasjon og verdiskaping. Med et slikt utgangspunkt og med bærekraft og klimahensyn som overordnet føring, vil FoU-aktivitet som støtter opp om «det grønne skiftet» stå sentralt.

Strategien legger til grunn Forskningsrådets brede forståelse av innovasjon som noe «nytt, nyttig og nyttiggjort».

Innovasjoner er nye eller vesentlig forbedrede varer, tjenester, prosesser, organisasjonsformer eller markedsføringsmodeller som tas i bruk for å oppnå verdiskaping og/eller samfunnsnytte.
(NFRs strategi for innovasjon 2011-2014)

Figur 1: Definisjon av innovasjon

Forsknings- og utviklingsaktiviteter kan gi effekter som ikke lar seg måle økonomisk, men som likevel gir verdi og nytte for enkeltindivider og samfunnet. I et slikt perspektiv må verdien av FoU vurderes både ut fra mulighetene til å skape økonomiske verdier og ut fra samfunnsnytte.

1.4 Oppfølging av strategien

For at strategidokumentet skal bli kraftfullt kreves god forankring og engasjement fra flere aktører. En vedtatt strategi må derfor følges opp av handlingsrettede prosesser med bred deltakelse. Dette skjer i stor grad gjennom ulike virkemidler som de regionale aktørene rår over. Et handlingsprogram for planperioden er gjengitt i vedlegg 2.

1.5 Nærmere om forholdet mellom FoU-strategien og andre strategier

Sentrale myndigheter og Forskningsrådet har i de siste årene lagt større vekt på regionenes muligheter og forutsetninger for å utnytte FoU. Nye regionale virkemidler slik som Regionalt forskningsfond (RFF) og Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) er introdusert og erfaringene med disse er gode. Forskningsrådets nylig utarbeidede strategi for styrket fokus på regionale satsinger blir derfor et viktig grunnlag for det framtidige arbeidet. *FoU-strategi for Trøndelag* må ha en offensiv tilnærming til mulighetene dette gir.

FoU-strategien tar i det alt vesentlige opp de mer strukturelle sidene som handler om HVORDAN FoU-innsatsen i Trøndelag kan styrkes. Utgangspunktet er at FoU er et viktig virkemiddel for å skape utvikling i alle bransjer/næringer og i privat og offentlig sektor.

De bransjerettede satsingene forutsettes ivaretatt i regionale strategidokumenter, utviklet i et partnerskap mellom de aktuelle næringene/bransjene og utviklingsaktørene i regionen. Det er disse som synliggjør sentrale HVA-tema for FoU i Trøndelag. Disse strategiene – marin, reiseliv, kulturnæringer, m.fl., – følges opp gjennom etablerte samarbeidsforum, hvor FoU-innsats er ett av flere virkemidler. FoU-strategien kan være et viktig redskap for de ulike næringenes arbeid med å ta ut sine potensialer. I tillegg står FoU svært sentralt i de ulike klyngesatsingene som er initiert av Forskningsrådet, Innovasjon Norge og SIVA. Andre sentrale aktører i regionen[2] har egne FoU-strategier som skal gi en tydelig retning på det interne arbeidet med FoU. Det er viktig at slike strategier ses i sammenheng med regionens FoU-strategi, for å sikre koordinert FoU-innsats.

Tilsvarende vil det være for arbeidet med innovasjon i offentlig sektor, der KS arbeider tett med kommunene for å peke ut områder der FoU kan bidra til utvikling. Et eksempel på dette har vært kompetansekoplerprosjektet i Nord-Trøndelag som skulle mobilisere kommunene til økt FoU-arbeid. Dette bidro til å realisere flere viktige prosjekter i kommunene. Et annet eksempel er nasjonalt og regionalt program for leverandørutvikling i Trøndelag hvor formålet er å stimulere offentlige virksomheter til å tenke mer innovativt når de står overfor uløste problemer eller utfordringer knyttet til sine anskaffelser. Offentlig sektor trenger mer effektive løsninger for å opprettholde og utvikle sitt tjenestenivå. Det er derfor viktig å legge til rette for FoU-prosjekter der potensielle leverandører kan være med på å løse utfordringer innen for eksempel helse og omsorg og andre viktige samfunnsområder.

1.6 Dokumentets oppbygning

Strategien består av fire hovedkapitler. Kapittel 2 gir en beskrivelse av FoU-situasjonen i Trøndelag gjennom en situasjonsanalyse (SWOT) som grunnlag for strategiene. I kapittel 3 presenteres hovedmål og begrunnelse for strategien. Kapittel 4 redegjør for de fem delstrategiene.

Det er lagt til 2 vedlegg. Vedlegg 1 er en oversikt over regionale strategier/planer i Trøndelag. Vedlegg 2 gir en skjematisk oversikt over FoU-strategien og tilhørende oppfølgingspunkter. I denne oversikten vises det også til enkeltaktører som vil ha et spesielt oppfølgingsansvar.

[2] *Forskningsinstitusjoner og større kommuner slik som Trondheim og Steinkjer.*

2. Situasjonsanalyse (SWOT)

Situasjonsanalysen er basert på tidligere analyser[3], strategiplaner[4] mv. og en oppdatert vurdering av dagens situasjon.

Tabell 1: SWOT for FoU-arbeidet i Trøndelag

	Positive arbeidsbetingelser	**Negative arbeidsbetingelser**
Regionale arbeidsbetingelser	**Sterke sider v/FoU som må tas i bruk** **Regionale forhold** som styrker arbeidet med FoU. • Sterke regionale, nasjonale og internasjonale FoU-miljøer som i sum har stor faglig bredde og komplementaritet • Godt samarbeid mellom FoU-miljøene innenfor enkelte områder • Forskningsmiljø med lang erfaring i å samarbeide med næringslivet • Stor andel av landets utvalgte fremragende forskningssentra – mange pågående langsiktige satsninger • Etablerte strukturer for kommersialisering av forskning • FoU-sektor som er flink til å skaffe finansiering utenfor Trøndelag • Forskningsmiljø i verdensklasse – trekker verdifull kompetanse til regionen • Mangfoldig næringsliv – mindre utsatt for konjunkturendringer • Praksisnære høyskoler som har jobbet tett på regionalt næringsliv/kommuner • Høy forskningsaktivitet i deler av næringslivet • Generelt høyt utdanningsnivå i regionen • Medarbeidere med høy kompetanse - gode på medarbeiderdrevet innovasjon • Høy FoU-aktivitet i deler av offentlig sektor • Etablerte nettverk og samhandlingsrelasjoner i regionen • En aktiv og engasjert frivillig sektor	**Svake sider v/FoU som må minimeres** **Regionale forhold** som svekker arbeidet med FoU. • For lite strategisk tenking og samhandling – innad i FoU-sektoren og mellom FoU-sektoren, næringsliv, offentlig og frivillig sektor • FoU-miljøene samarbeider i for liten grad med næringslivet utenfor Trondheim og flere mindre aktører i regionen opplever FoU-miljøene som lite tilgjengelig • Mange små bedrifter og offentlige virksomheter med knappe ressurser og liten evne til å ta del i FoU-aktivitet • Vanskelig å få arbeidslivet til å finansiere forskning - holdning om at forskning er det offentliges ansvar • Lav etterspørsel og bestillerkompetanse i privat og offentlig sektor – liten kultur for å bruke FoU • For lite kunnskap om forskningsrelaterte virkemidler • Få FoU-prosjekter videreføres som langvarige utviklingsløp • For lite kommersialisering av forskningsresultater • For lite formidling av forskningsresultater • For lite bruk av forskningsrådets finansiering av doktorgrader i næringsliv og offentlig sektor • Lav utnyttelse av studentene i regionen • For lite utnyttelse av tematiske og geografiske klynger • For mange og ukoordinerte partnerskap • For lite kjennskap til og utnyttelse av konseptet «Levende laboratorium» • Uklar/manglende satsing på innovasjon i offentlig sektor bl.a. uutnyttede muligheter ved innovative offentlige innkjøp
Eksterne arbeidsbetingelser	**Muligheter v/FoU som må utnyttes** **Eksterne forhold** som er muligheter i arbeidet med FoU. • Økt regionalt fokus i den nasjonale og internasjonale forskningspolitikken, som også betyr: - Økt tilgang på regionale midler til FoU - Økt samsvar mellom nasjonale og regionale strategier • Universitetsreformen setter krefter i spill og åpner for påvirkning • Stor FoU-konsentrasjon i Trondheim • Markedsføre Trøndelag som en sterk FoU-region • Større forutsigbarhet og langsiktighet i de regionale virkemidlene • Bedre belønningssystemer for forskningsaktivitet	**Trusler v/FoU som må unngås** **Eksterne forhold** som er en trussel i arbeidet med FoU. • Begrensede midler og høy avslagsprosent i søknadsrunder virker demotiverende for videre FoU-samarbeid • Ny universitetsstruktur kan redusere FoU-miljøenes interesse for regionale problemstillinger blant annet som følge av høye publiseringskrav • Manglende rekruttering i UoH-sektoren på grunn av lav tilgang på faste forskerstillinger • Sentralisering av kompetanse og virkemidler er en trussel mot desentralisert næringsliv • Dårligere tider i Trøndersk næringsliv gir lav investeringsevne og lite FoU-aktivitet

[3] *EU-prosjekt om regionale innovasjonsstrategier (RIS Trøndelag, 2008) og «Høyere utdanningsinstitusjoners bidrag til regional utvikling», studie gjennomført som ledd i internasjonalt prosjekt i regi av OECD, 2006*
[4] *Regional planstrategi for Trøndelag 2016-2020 og felles bransje/sektorplaner.*

3. Hovedmål for FoU-satsing i Trøndelag

Trøndelag skal være en region hvor forskning og utvikling har en sentral og naturlig plass i all virksomhet. FoU-strategiens hovedmål er at:

«Forskning og kunnskap skal være viktige drivkrefter for innovasjon og utvikling i næringsliv og offentlig sektor i et bærekraftig og framtidsrettet Trøndelag».

Trøndelag har gode forutsetninger for å bruke forskning og kunnskap som drivkraft. Kunnskapsmiljøene har stor bredde og god spisskompetanse, og FoU-miljøene omtales ofte som Trøndelags fremste fortrinn. Mye av spisskompetansen er direkte anvendbar for både private og offentlige virksomheter i regionen.

FoU-miljøene bidrar til å styrke næringslivet i regionen gjennom knoppskytingsbedrifter og gjennom utvikling som skjer i samspillet mellom næring og FoU. Undersøkelser i Trondheimsregionen har blant annet konkludert med at mellom 25 og 50 % av veksten i økonomien kan tilskrives forskning og utvikling. Det er derfor grunn til å hevde at FoU er av helt avgjørende betydning for konkurranseevnen i næringslivet og for økonomisk utvikling.

For å utvikle offentlig sektor, er utfordringen å senke terskelen for å ta i bruk forskning i eget utviklingsarbeid, både innenfor tjenesteområdene og for forvaltningsoppgaver. I FoU-strategien settes det søkelys på hvordan forskning kan bidra til innovasjon i offentlig virksomhet.

En sentral utfordring for både privat og offentlig sektor, er å sikre at dette kommer hele Trøndelag til gode. Det er store forskjeller i FoU-aktivitet, først og fremst mellom sentrum og distrikt, men også mellom Nord og Sør-Trøndelag. Hvis man ser bort fra Trondheim i Forskningsrådets statistikkdatabase og sammenligner FoU-deltakelsen i de to fylkene, går det tydelig fram at Nord-Trøndelag scorer bedre enn Sør-Trøndelag.

Også virksomhetenes størrelse har betydning for FoU-aktiviteten. Eksempelvis har Trøndelag en stor andel små bedrifter og kommuner som i liten grad har tatt FoU i bruk da de har få tilgjengelige ressurser og mangler kompetanse. Statistikk fra SSB viser at nesten 90% av bedriftene har under 10 ansatte[5].

I arbeidet med å fremme konkurransekraft og vekst gjennom FoU er det videre viktig å ta hensyn til at næringslivet, offentlig sektor, universitets- og høgskolesektoren (UoH) og forskningsinstituttene styres av forskjellige logikker. Dette kan gi utfordringer for samarbeidet. Mens det innenfor UoH- og instituttsektoren legges stor vekt på faglig plattformbygging, utdanning og publisering, etterspør næringslivet i større grad konkrete og bedriftsspesifikke resultater. Oppfølgingen av strategien må derfor bidra til å overvinne disse til dels motstridende interessene.

FoU-strategien omfatter, i tillegg til forskning, også annet systematisk utviklingsarbeid. Slik aktivitet har en lavere terskel og framstår lettere tilgjengelig for mange aktører, i særlig grad gjelder det for aktører som tidligere i liten grad har samarbeidet med FoU-miljø. Like fullt er dette innsats som er svært viktig for nytenking, endring og vekst.

[5] SSB. Virksomheter, etter størrelse og fylke 1. januar 2016.

4. Strategier for FoU-satsing i Trøndelag

Under presenteres en oversikt over de fem strategiene som det skal arbeides med for å oppnå den overordnede målsettingen om at:

«Forskning og kunnskap skal være viktige drivkrefter for innovasjon og utvikling i næringsliv og offentlig sektor i et bærekraftig og framtidsrettet Trøndelag».

4.1 Mobilisering og kvalifisering

Mobilisere til økt FoU i næringsliv og offentlig sektor.

Denne strategien fokuserer på tiltak som kan bidra til at nye aktører tar forskning i bruk og stimulerer til videre forskning hos aktører som allerede er involvert i slik aktivitet.

Det er store forskjeller i forskningsaktiviteten i regionen, først og fremst mellom sentrum og distrikt. I statistikken for Trøndelag fremstår det som en forskjell mellom fylkene. Dette gir et skjevt bilde, siden Trondheim dominerer statistikken for Sør-Trøndelag.[6]

En sentral utfordring er derfor å sikre at kompetansen i FoU-miljøene når ut i hele Trøndelagsregionen. Det er nødvendig med ekstra innsats for å mobilisere til større FoU-aktivitet hos de mindre aktørene, både blant bedrifter og kommuner.

Forskningen må ha sin begrunnelse i reelle behov, og erfaringene viser at tidlig dialog mellom forskningsmiljøene og de som etterspør forskning, bidrar til økt behovretting av forskningen. Å mobilisere til slike prosesser, utvikle arenaer der aktørene møtes, skape bevissthet om forskningens betydning og sørge for god informasjon om mulighetene som ligger i de ulike virkemidlene, er derfor viktig. Et eksempel her er nasjonalt og regionalt program for leverandørutvikling i Trøndelag hvor formålet er å aktivt stimulere offentlige virksomheter til å tenke mer innovativt når de står overfor uløste problemer eller utfordringer knyttet til sine anskaffelser.

Slike prosesser utvikler bestillerkompetansen hos aktørene, og bygger FoU-miljøenes faglige plattform og innsikt i næringsliv og offentlig virksomhet. Samtidig utvikles kontakter og nettverk som kan bidra til felles FoU-prosjekter. For aktører med liten FoU-erfaring er det viktig at det utvikles læringsarenaer som prosjektverksted og kurs i søknadsskriving. Samtidig bør tilbyderne av FoU i større grad rette oppmerksomheten mot de regionale behovene og mulighetene.

Erfaringer bl.a. fra VRI Trøndelag (Virkemidler for regional FoU og innovasjon) viser at det ofte kreves en type «mellomromskompetanse» for at bedrifter og offentlige aktører skal komme i inngrep med aktuelle FoU-miljøer. Slik kompetanse finner vi i flere miljøer, for eksempel i innovasjonsselskapene og i kommunenes næringsapparat. Prosjektet Grønn Forskning Midt-Norge, som hadde i oppgave å samordne FoU-innsatsen i grønn sektor, er et eksempel på en bransjemessig tilnærming til dette. Kompetansemeglingsordningen i VRI-Trøndelag er et annet eksempel på slik «mellomromskompetanse», der megleren bidrar til å kople bedrifter og FoU-miljø.

Strategi 1	**TEMA: MOBILISERING OG KVALIFISERING**
	Mobilisere til økt FoU i næringsliv og offentlig sektor
Strategi 2	**TEMA: VIRKEMIDLENE**
	Økt kjennskap til og bedre utnyttelse av virkemidlene
Strategi 3	**TEMA: TEST-OG PILOTARENA FOR FOU**
	Trøndelag som foretrukket samarbeidsarena for uttesting av nye teknologier, produkter og tjenester
Strategi 4	**TEMA: STUDENTENE SOM RESSURS**
	Styrke samarbeidet mellom studiestedene og nærings-/samfunnsliv for gjensidig nytte
Strategi 5	**TEMA: KOORDINERING OG SAMSPILL**
	Strategisk samarbeid for å styrke FoU-innsatsen i regionen

Tabell 2: Strategier for FoU-satsing i Trøndelag

[6] SSB. Virksomheter, etter størrelse og fylke 1. januar 2016.

Analyser av virkemiddelbruken innenfor de ulike ordningene som skal stimulere aktørene til økt bruk av FoU, viser at det er store geografiske ulikheter i regionen. Trondheim dominerer på alle ordningene, men vi ser samtidig at bildet er mer nyansert for ordninger som VRI, SkatteFUNN og Regionale forskningsfond.

Det er mye som tyder på at den bevisste satsingen på mobilisering som ligger i disse ordningene har hatt effekt. Når VRI avsluttes i løpet av 2016 er det derfor viktig at erfaringene fra denne satsingen legger grunnlaget for en videreføring og videreutvikling av mobiliseringsarbeidet i regionen. Flere av virkemidlene som er utviklet gjennom VRI har relevans for arbeidet med økt innovasjon i offentlig sektor og bør også gjøres tilgjengelig for denne målgruppen.

Selv om det de siste årene er overført FoU-rettede virkemidler til regionene, ligger de store midlene til forskning i nasjonale og internasjonale ordninger. Det er derfor også viktig å mobilisere og kvalifisere bedrifter og offentlige aktører inn mot disse ordningene.

Oppfølging av strategien kan skje gjennom å:

- Avklare utviklingsbehov og muligheter til bedrifter og virksomheter
- Øke næringslivets og kommunesektorens bestillerkompetanse
- Utnytte eksisterende samarbeidsarenaer som næringsnettverk og klynger
- Videreføre en kompetansemeglerordning for både næringsliv og offentlig sektor
- Bidra til formidling og spredning av forskningsresultater
- Utvikle og bruke den offentlige innkjøperrollen

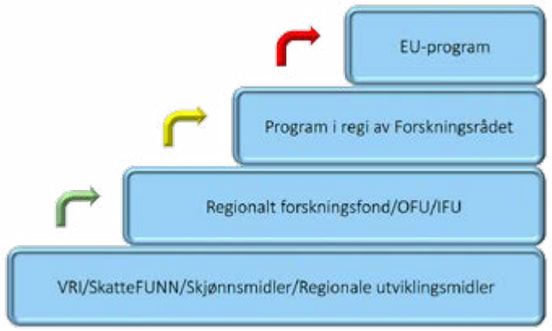
4.2 Virkemidlene

Økt kjennskap til og bedre utnyttelse av virkemidlene.

Det er stor variasjon i hvordan privat og offentlig sektor arbeider med FoU. Enkelte bransjer og noen større virksomheter i privat sektor er svært aktive søkere av FoU-virkemidler både nasjonalt og internasjonalt. Store deler av regionens næringsliv utnytter imidlertid ikke mulighetene blant annet pga. begrensede ressurser, manglende kompetanse og liten kultur for FoU-arbeid. Dette gjelder også i stor grad kommunesektoren hvor potensialet for bruk av FoU er stort.

Tiltak som bidrar til økt kjennskap til FoU-rettede virkemidler er sentralt. Det er behov for både forenkling av virkemidlene og koordinering av virkemiddelapparatet slik at det blir lettere for aktørene å finne fram til de riktige virkemidlene. Videre er det nødvendig å tilpasse virkemidlene slik at de i større grad oppleves relevante for de virksomhetene som tradisjonelt har liten erfaring med eller kunnskap om å ta i bruk FoU.

Lavterskeltilbud må kombineres med virkemidler som skal mobilisere og kvalifisere søkere til å nå opp i konkurransen om de store pengene, både nasjonalt og internasjonalt. Begrepet «Virkemiddeltrappa», som beskriver et sett virkemidler og et mulig utviklingsløp fra relativt små og enkle prosjekter til store prosjekter (*som for eksempel EU-prosjekter), er en god illustrasjon på dette:*

Figur 2: Virkemiddeltrappa

De regionale virkemidlene skal også mobilisere til videre forskning og utvikling. Tilgjengelige midler og konkurransen om midlene blir større jo høyere opp i trappa prosjektet kommer.

Et generelt kjennetegn for Trøndelag er at forskningsresultater i for liten grad kommersialiseres. Trøndelag har FoU-miljø med høy teknologikompetanse og et stort potensial for økt kommersialisering av teknologi. Dette er blant annet satt på dagorden i Trondheimsregionen hvor de arbeider for å doble antall teknologibedrifter og ansatte fram til 2025. Mange bedrifter har behov for strategisk veiledning og tidligfasemidler slik at flere forskningsresultater kan komme til anvendelse som produkter og tjenester i markedet.

Virkemidler omhandler imidlertid mer enn økonomiske tilskuddsordninger. Tilrettelagte samhandlingsarenaer, hvor næringsliv og offentlige virksomheter kan møte relevante FoU-miljø og diskutere aktuelle utviklings- og forskningsbehov, kan være nyttig. Her kan for eksempel klynger, næringshager og inkubatorer ta en rolle.

Systematisk innsats for å spre resultater og erfaringer fra gjennomførte FoU-prosjekt vil også bidra til økt kunnskap og dermed gi grunnlag for utvikling. Bedre ressursutnyttelse i initiering av nye prosjekt kan oppnås ved å dra nytte av tidligere erfaringer.

Det legges opp til å etablere ett regionalt partnerskap for alle regionale virkemidler (se også kapittel 4.5), hvor ulike aktører vurderer felles strategisk bruk av virkemidlene og hvordan de kan utnytte de regionale midlene best mulig. En viktig oppgave i partnerskapet vil være å utvikle hensiktsmessig ansvarsfordeling og å se sammenhengen mellom ulike ordninger.

Viktige virkemidler for oppfølging av FoU-strategien
Det regionale virkemiddelapparatet innehar mange ulike funksjoner og det ansees som viktig at virkemidler videreføres og utvikles slik at de er tilpasset regionale behov:

- **Forskningsrådet** har en årlig pott med virkemidler på over 8 milliarder kroner. Gjennom et aktivt forhold til de regionale ordningene blir det enklere å mobilisere inn mot de store nasjonale og internasjonale virkemidlene i Horisont 2020. I dette ligger også en ambisjon om bedre utnyttelse av ordningene for Nærings-PhD og Offentlig-PhD. Forskningsrådets regionale representanter har her en nøkkelrolle.

- **VRI (Virkemidler for regional FoU og innovasjon)** er et omfattende samarbeidsprosjekt i Trøndelag, med mål om å øke FoU-intensiteten i regionens næringsliv. Prosjektet har hatt midler fra Forskningsrådet i tillegg til regionale medfinansiører, men avsluttes i løpet av 2016. Fra og med 2017 er det lyst ut et nytt program i Forskningsrådet, Regional satsing for forskningsbasert innovasjon (REGIONSATSING), som vil gå frem til 2019. Programmet vil satse på mobilisering gjennom blant annet kompetansemegling som et aktuelt tiltak, fortrinnsvis inn mot bedrifter og næringsliv.

- **Regionalt Forskningsfond Midt-Norge** finansierer forskningsprosjekter med regional betydning. Fondet er et samarbeid mellom Forskningsrådet, trøndelagsfylkene og Møre og Romsdal. Gjennom mange og gode søknader oppleves stor etterspørsel etter forskningsmidler fra både næringsliv og offentlig sektor i regionen.

- **Innovasjon Norge** rår over viktige virkemidler for å fremme bruken av FoU regionalt. Offentlige forsknings- og utviklingskontrakter (OFU) og Industrielle forsknings- og utviklingskontrakter (IFU) er en effektiv måte å kople utviklingsbehovene i offentlig sektor/næringsliv med relevant FoU-kompetanse. Gjennom SkatteFUNN og klyngeprogrammene samarbeider Innovasjon Norge også nært med Forskningsrådet og SIVA.

- **SIVA** er ved siden av Innovasjon Norge og Forskningsrådet en nasjonal virkemiddelaktør som blant annet er operatør av næringshage- og inkubatorprogrammene. I Trøndelag har flere næringshager og inkubatorer rollen som koblere mellom næringsliv og FoU.

- **Fylkeskommunene** disponerer årlig betydelige ressurser gjennom sine Regionale Utviklingsmidler. Med disse virkemidlene kan fylkeskommunene finansiere prosjekter som tilrettelegger for FoU-arbeid.

- **Fylkesmennenes** skjønnsmidler kan benyttes til å finansiere forskningsprosjekt i kommunene.

Oppfølging av strategien kan skje gjennom å:

- Bedre informasjonen og markedsføringen av virkemidler for FoU
- Forenkle bildet av virkemidlene og virkemiddelapparatet for målgruppene
- Samordne alle regionale FoU-virkemidler under ett regionalt partnerskap
- Sikre strategisk bruk av regionale virkemidler
- Utnytte forskningsresultater for å etablere ny praksis
- Kommersialisere forskningsresultater
- Øke forskertettheten i arbeidslivet
- Videreføre og utvikle lavterskeltilbud

4.3 Test- og pilotarena for FoU

Trøndelag som foretrukket samarbeidsarena for uttesting av nye teknologier, produkter og tjenester.

Å bruke Trøndelag som test- og pilotarena for nye løsninger innen privat og offentlig sektor, innebærer at FoU-miljø og leverandører arbeider tett sammen med kundene/brukerne i deres omgivelser. Det handler om å prøve ut og utvikle funksjonaliteten til et bestemt produkt eller tjeneste for å oppdage feil og mangler på et tidlig stadium, og dermed minimere risikoen for unødvendige omkostninger.

En teknologibedrift som jobber med å utvikle fremtidens velferdsteknologiske hjelpemidler, vil for eksempel kunne ha behov for å teste ut sine løsninger på personer med demens og kognitive svekkelser. De vil derfor ha god nytte av å gjennomføre et forsknings- og utviklingsprosjekt ved et sykehjem i tett dialog med både pasient, pleier og pårørende.

I forskningsmiljøene snakkes det gjerne om fordelene med å etablere «levende laboratorium» i brukerens eget miljø, og om viktigheten av å involvere dem i planlegging og uttesting av nye ideer, konsepter, produkter og tjenester. Et viktig poeng i denne sammenheng er at teknologiske løsninger ofte må skreddersys til brukerne. Dette omtales i noen fagmiljøer som produkt- og tjenestedesign.

Fordi kundene/brukerne betraktes som medforskere og blir premissgivere for aktiviteten sammen med forskerne, betraktes også metoden som godt egnet med tanke på å introdusere forskning i miljøer som tidligere har hatt lite kontakt med FoU-miljøene.

I arbeidet med å øke FoU-kompetansen i regionen, er det et mål at Trøndelag blir foretrukket som samarbeidsarena ved uttesting av nye og smarte løsninger. Det er viktig at særlig NTNU og SINTEF utnytter mulighetene som finnes ved Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Forskningssentre for miljøvennlig energi (FEM).

Gjennom nært samarbeid mellom FoU-aktive bedrifter og fremstående forskningsmiljøer kan disse forsknings-

sentrene utvikle kompetanse på høyt internasjonalt nivå, og på områder som er viktig for regional innovasjon og verdiskaping.

FoU-miljøene i regionen oppfordres videre i større grad til å bringe innbygger/ brukerperspektivet inn i forskningsprosessen, og til å initiere samarbeid med aktører utenfor Trondheim for å øke FoU-aktiviteten i hele regionen.

Oppfølging av strategien kan skje gjennom å:

- Markedsføre regionen og distriktene som attraktiv lokaliteter for FoU
- Legge til rette for praksisnær FoU i tett samarbeid med kunder og sluttbrukere
- Stimulere til økt samarbeid mellom FoU-miljøer og geografiske/bransjevise klynger

I dag finnes det flere prosjektinitiativ i Trøndelag som kan karakteriseres som levende laboratorier.

Her er noe eksempler:

- **Bygda 2.0** – Prosjektets ambisjon er å utvikle en moderne og bærekraftig landsby på Stokkøya. Et klyngesamarbeid mellom Smart Water Cluster, Arena Smart Grid Services og Bygda 2.0 skal blant annet gi muligheter for testing og utvikling av kontroll- og styringssystemer for smarte vann- og energiløsninger.
- **Velferdsteknologisk laboratorium** – Steinkjer kommune prøver ut ny velferdsteknologi slik som spillteknologi, alarmer og GPS ved Egge helsetun. Formålet med prosjektet er, foruten utprøving, å lære opp helsepersonell til bruken av utstyret og dele erfaringer.
- **Aquaculture Engineering (ACE)** – Storskala infrastruktur med moderne fasiliteter der hensikten er å utvikle og teste ny havbruksteknologi. Forsøksaktivitetene gjennomføres på ulike sjølokaliteter i Midt-Norge og skal være med på å sikre framtidas oppdrett.
- **Demo Steinkjer – NTE** i samarbeid med The Norwegian Smartgrid Centre. Testarena for smarte energiløsninger. Resultatene har stor betydning for utbygging av fremtidens energinett.
- **Trådløse Trondheim** - I samarbeid med NTNU tilbyr Trådløse Trondheim en arena for å teste ut nye IKT-produkter og -tjenester i reelle omgivelser og med reelle brukere.
- **ZEB Living Lab** – Et forsøkshus i Trondheim hvor folk inviteres til å bo for en periode. Målet med prosjektet er å finne ut hvordan det oppleves å bo i et hus som styrer sitt eget energiregnskap.

4.4 Studentene som ressurs

Styrke samarbeidet mellom studiestedene og nærings-/ samfunnsliv for gjensidig nytte.

Både for næringsliv og offentlig virksomhet kan studenter utgjøre en viktig ressurs. Gjennom studentoppgaver og praksisperioder tilfører studentene virksomhetene oppdatert kunnskap, nye impulser og innfallsvinkler. For studentene vil møtet med arbeidslivet gi økt bevissthet om egen kompetanse og verdifull erfaring med praksisfeltet.

Kontakten mellom virksomhetens ansatte og studiestedets veilederressurs og kompetansemiljø, kan gi ny kunnskap og innsikt for begge parter. I sum kan slik kontakt stimulere til utviklingsprosesser og til forskningsprosjekt. Økt samarbeid om studentkompetanse, kan derfor langt på vei sees som et bidrag til generell mobilisering til forskning.

Det blir viktig å utvikle tiltak for at virksomheter i hele Trøndelag kan dra nytte av studentressursen. Her spiller blant annet fagpersonene ved lærestedene en avgjørende rolle for å knytte kontakter med virksomheter også i distriktene. Så langt er studentene i regionen i hovedsak knyttet til virksomheter i nærheten av lærestedene. Men heller ikke her er potensialet fullt utnyttet, og det er nødvendig å se nærmere på hvor hindringene ligger, og hvilke strukturer og stimuli som trengs for å utvikle en bedre praksis.

Det dreier seg blant annet om hvor og hvordan aktuelle tema for studentoppgaver kan meldes inn, og hvem som tar imot og eventuelt tilpasser og formidler problemstillingen videre til riktig fagmiljø og riktig nivå, og til aktuelle studenter.

Det vil være behov for tilrettelegging på begge sider, både ved lærestedene og i virksomhetene. Blant annet er det viktig at fagmiljøene/faglærerne er godt nok involvert i samarbeidet, ikke bare av hensyn til studenten, men også for å sikre den faglige kvaliteten overfor samarbeidspartneren.

Økonomiske virkemidler, som for eksempel tilskudd til reise- og oppholdsutgifter, både for student og faglærer kan være avgjørende for å få til mer aktivitet utenfor lærestedene. Hos oppdragsgiver/ samarbeidspartner kan det også være behov for ekstra bistand, særlig om virksomheten har liten erfaring med denne typen samarbeid og aktivitet. Her kan det være behov for en ressurs som støtter og koordinerer aktiviteten, og i flere regioner vil næringshagene være aktuelle i en slik rolle.

Studenter som arbeider med konkrete problemstillinger i virksomhetene vil få bedre innsikt i arbeidslivet og yrkesmulighetene i regionen. Det er derfor grunn til å anta at innsatsen på dette feltet bidrar positivt med tanke på rekruttering til stillinger hvor det stilles krav til høyere utdanning.

Gjennom samarbeidsavtalen «Nordens beste studieby» kan utdanningsinstitusjonene og næringslivet øke samspillet mellom studentene og arbeids- og næringslivet i regionen. De kan bidra til at næringslivet i større grad gjør bruk av studentenes kompetanse samtidig som de sikrer at studentene får arbeide med aktuelle og reelle problemstillinger. I samarbeid med næringshager og næringsnettverk kan det åpne seg nye muligheter for begge parter – og mer praksisnær forskning. Gjennom økt samarbeid vil studentene bli bedre kjent med regionens næringsliv og de mulighetene som finnes etter endt utdanning.

Oppfølging av strategien kan skje gjennom å:

- Synliggjøre studentenes kompetanse overfor næringsliv/offentlig sektor
- Legge til rette for samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og næringshagene
- Utarbeide en egen handlingsplan for studentmobilisering

4.5 Koordinering og samspill

Strategisk samarbeid for å styrke FoU-innsatsen i regionen.

Trøndelag har sterke forsknings- og utdanningsmiljøer representert ved to universitet og flere forskningsinstitutter. I sum tilbyr disse institusjonene utdanning og FoU innenfor de fleste fagområder. Miljøene er bidragsytere for nyskaping og innovasjon i regionen, og er sentrale samarbeidspartnere for trønderske virksomheter. De største aktørene har forskningsmiljø av internasjonalt format.

Virkemiddelapparatet skal bidra til utvikling i næring- og samfunnslivet, og flere av ordningene har en innretning mot økt forskning. Virkemiddelapparatet består både av kommunenes førstelinje for næringsutvikling, regionale aktører og nasjonale aktører med regionalt mandat. Innovasjonsselskapene har sterk tilknytning til næringslivet, og er etablert som tilretteleggere for utviklingsarbeid i bedriftene.

Til sammen utgjør FoU-miljøene, virkemiddelapparatet og innovasjonsselskapene det vi kan betegne som det regionale innovasjonssystemet. Det er viktig at dette systemet videreutvikles på en koordinert og målrettet måte. Strategisk samarbeid mellom disse aktørene er sentralt. Blant annet er det viktig å tilrettelegge for tematiske eller bransjevise arenaer på lavere operativt nivå. Landbruk 21 og Marin Strategiplan er eksempler på slike arenaer.

På overordnet nivå bør det etableres ett strategisk partnerskap i regionen som på en bedre måte enn i dag sikrer nødvendig samordning og målretting. Samordning av strategiprosesser og utvikling av arbeidsformer, som styrker kunnskaps- og utdanningsinstitusjonenes bidrag til utvikling og nyskaping i regionen, blir en viktig del av dette. Samspill med andre regioner og fagmiljø vil også være viktig for Trøndelag.

Partnerskapet kan videre ta en rolle i å samordne regionale og nasjonale strategier. I dette ligger også å påvirke nasjonale strategier og program innenfor områder som bidrar til å styrke utviklingen i vår region. Et viktig område vil være å få til endringer i dagens belønningssystem for FoU-miljøene. Det er behov for økt verdsetting av FoU-arbeid som utføres i samarbeid med lokalt nærings- og samfunnsliv.

Et annet innsatsområde for partnerskapet er størrelsen og omfanget av regionale virkemidler for FoU som i dag er beskjedent. Erfaringene med både VRI og Regionale Forskningsfond er gode, og potensialet for mer FoU kunne vært utløst med økte regionale midler – ikke minst til mobilisering og kvalifisering.

Gjennom koordinert innsats og synliggjøring av de regionale effektene av FoU øker muligheten for at våre miljø kan hevde seg bedre i konkurransen om å nå opp i nasjonale og internasjonale program.

Oppfølgingen av strategien kan skje gjennom å:

- Videreutvikle det regionale innovasjonssystemet
- Utvikle samarbeidet i og mellom klynger/nettverk med fokus på FoU
- Øke bruken av nasjonale og internasjonale program
- Påvirke nasjonale myndigheter mht. forskningsmeldinger o.l.

Vedlegg 1. Oversikt over sentrale planer og satsinger for Trøndelag

Trøndelag har mange felles planer og satsinger. For å få mest mulig effekt ut av den samlede FoU-innsatsen i Trøndelag, er det en fordel om disse planene tar utgangspunkt i felles FoU-strategien som et verktøy for eget FoU-arbeid. Det gjelder felles bransjevise planer, men også satsinger innenfor andre områder, som for eksempel folkehelse.

Lenker til noen sentrale planer og satsinger for Trøndelag:

- Regional planstrategi 2016 - 2020
- Marin Strategiplan Trøndelag
- Landbruksmelding for Trøndelag
- Melding om Kystskogbruket
- Strategi for kulturnæringer i Trøndelag
- Trøndersk Matmanifest
- Internasjonal strategi for Trøndelag
- Reiselivsstrategi for Trøndelag
- Folkehelse (fylkesvise planer m/egne linker)
  - Nord-Trøndelag
  - Sør-Trøndelag
- Regional strategi for film og audiovisuelle uttrykk i Midt-Norge 2015-25
- Risiko og sårbarhetsanalyse for Trøndelag

Vedlegg 2. Oversikt over tiltak, handlingsprogram og ansvar

Strategi 1 – Tema: Mobilisering og kvalifisering

"Mobilisere og kvalifsere til økt FoU i næringsliv og offentlig sektor"

Tiltak for oppfølging av strategien	Handlingsprogram 2016-20	Ansvarlig for oppfølging
Avklare utviklingsbehov og muligheter til bedrifter og virksomheter	Gjennomføre kurs for førstelinja f.eks. bruk av støtteverktøy som prosjektkanvas	Næringshager, Næringsnettverk og KS
Øke næringslivets og kommunesektorens bestillerkompetanse	Tilby prosjektverksted og søknadsskrivekurs	Næringshager og næringsnettverk
	Arrangere læringsarenaer	RFF MIDT, Fylkeskommunen, Forskningsrådet
Utnytte eksisterende samarbeidsarena som næringsnettverk og klynger	Koble bedrifter og kommuner med relevante forskningsmiljøer	Alle
	Gjøre FoU-aktørene mer oppmerksomme på og tilgjengelig for aktører utenfor Trondheim	FoU og Fylkeskommunen (FK)
Videreføre en kompetansemeglerordning for privat og offentlig sektor	Institusjonalisere ordningen – gjøre den mindre personavhengig	Fylkeskommunen i samarbeid med FoU, næringshager og KS
	Utrede alternative metoder	Fylkeskommunen og det regionale partnerskapet
Bidra til formidling og spredning av forskningsresultater	Synliggjøre de gode og nære historiene	FoU, næringshager, KS, Fylkeskommunen og virkemiddelapparat
	Delta på skrivekurs for bedre forskningsformidling	Forskere, Kommunikasjonsmedarbeidere
Øke forskertettheten i arbeidslivet	Bedre synliggjøring og økt bruk av ordningen med Nærings-PhD og Offentlig-PhD	Næringsliv, offentlig sektor og FoU-miljø
	Utvikle ordninger for økt forskermobilitet	FoU, Forskningsråd
Utvikle og bruke den offentlige innkjøperrollen	Initiere FoU-prosjekter for innovative offentlige anskaffelser	NHO, KS og fylkeskommunene

Strategi 2 – Tema: Virkemidlene

"Økt kjennskap til og bedre utnyttelse av virkemidlene"

Tiltak for oppfølging av strategien	Handlingsprogram 2016-20	Ansvarlig for oppfølging
Bedre informasjonen og markedsføringen av virkemidler for FoU	Samlet oversikt over alle regionale virkemidler på relevante nettsider	Virkemiddelapparatet
	Benytte klart språk	
	Øke kunnskapen hos næringshagene og de næringsansvarlige i kommunene	
	Tilpasse informasjonen overfor ulike målgrupper	
Videreføre og utvikle lavterskeltilbud	Studentmobilisering	Utdanningsmiljøene, Fylkeskommunen
	Tidlig-fase midler	RFF MIDT/Fylkeskommunen
	Kvalifseringsstøtte	RFF MIDT

Forts. strategi 2 – Tema: Virkemidlene

"Økt kjennskap til og bedre utnyttelse av virkemidlene"

Tiltak for oppfølging av strategien	Handlingsprogram 2016-20	Ansvarlig for oppfølging
Forenkle bildet av virkemidlene og virkemiddelapparatet for målgruppene	Spisse informasjonsarbeidet inn mot ulike målgrupper	Virkemiddelapparatet
Samordne alle regionale FoU-virkemidler under ett regionalt partnerskap	Øke dialogen mellom virkemiddelaktørene for å få bedre synergieffekter	Fylkeskommunen
	Koordinert bruk av de ulike regionale virkemidlene	
Sikre strategisk bruk av regionale virkemidler	Kvaliiserer søkere for overgang til nasjonale og internasjonale program	Fylkeskommunen, Innovasjon Norge, RFF MIDT
	Stille krav til tydelige resultatmål i søknad og rapport	
	Stimulere geografiske og bransjevise klynger til økt samarbeid f.eks. gjennom tematiske satsninger	
	Sørge for god nærings- og samfunnsrelevans i utlysningene	
	Stimulerer til samarbeid mellom kommuner, FoU-institusjoner, næringsliv og frivillig sektor	
Utnytte forskningsresultater for å etablere ny praksis	Utvikle ordninger som styrker muligheten for etterbruk av forskningsresultater	
Kommersialisere forskningsresultater	Øke bevisstheten om og utvikle kultur for kommersialisering	FoU, næringsliv og Fylkeskommunen (Technoport), NTNU Technology Transfer (TTO)
	Utvikle incentivordninger for universitets- og forskningsmiljø	
	Øke tilgangen på risikokapital i tidlig fase (Tidligfasefond)	Fylkeskommunen, Innovasjon Norge

Strategi 3 – Tema: Test- og pilotarena for FoU

"Trøndelag som foretrukket samarbeidsarena for uttesting av nye teknologier, produkter og tjenester"

Tiltak for oppfølging av strategien	Handlingsprogram 2016-20	Ansvarlig for oppfølging
Markedsføre regionen og distriktene som attraktive lokaliteter	Synliggjøre og lære av pågående prosjekt	Fylkeskommunen, FoU, næringsliv
	Øke kunnskapen om og bruken av konseptet «levende laboratorium»	Alle
	Legge til rette for konkrete prosjektinitiativ	FoU-miljøene, særlig NTNU og SINTEF
Legge til rette for praksisnær FoU i tett samarbeid med kunder og sluttbrukere	Arrangere prosjektverksted og møteplasser	Fylkeskommunen, Næringshager, næringsnettverk
	Utnytte mulighetene som ligger i offentlige anskaffelser	NHO, KS – Leverandør utviklingsprogrammet
Stimulere til økt samarbeid mellom FoU-miljøer og geografiske/bransjevise klynger	Koble FoU-miljøene med private og offentlige aktører	
	Prioritere/belønne klynger og forskningsmiljøer som tar distriktene i bruk som test- og pilotarena	

Strategi 4 – Tema: Studentene som ressurs

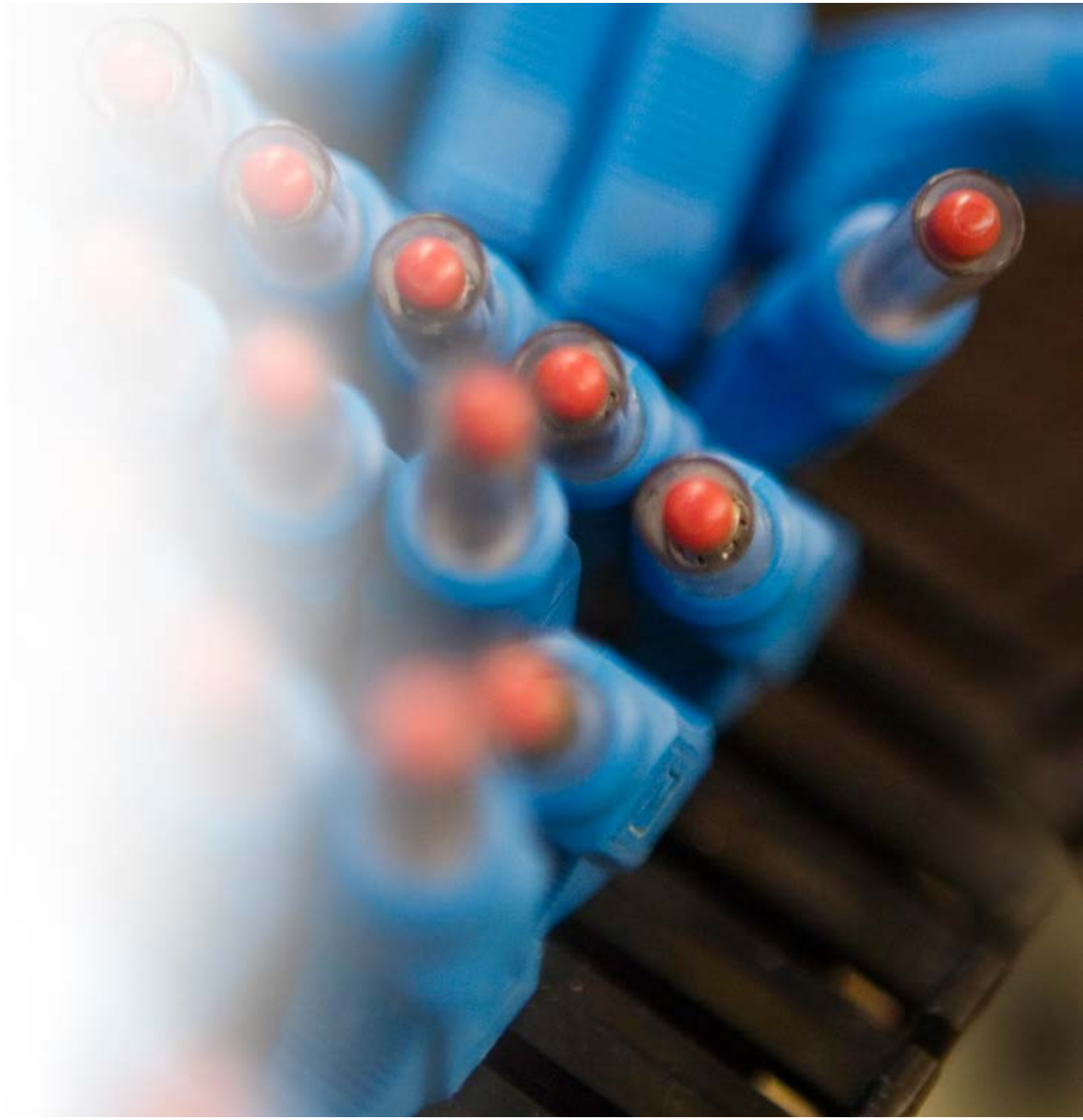
"Styrke samarbeidet mellom studiestedene og nærings-/samfunnsliv for gjensidig nytte"

Tiltak for oppfølging av strategien	Handlingsprogram 2016-20	Ansvarlig for oppfølging
Synliggjøre studentenes kompetanse overfor næringsliv/offentlig sektor	Bedriftsbesøk	Næringshager, Næringsnettverk og KS
	Speed-dating	
	Bedriftcampus	
Legge til rette for samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og næringshagene	Mobiliseringsmidler	
Utarbeide en egen handlingsplan for studentmobilisering. Herunder blant annet:	Kartlegging og synliggjøring av kompetansebehovet i lokalt/regionalt arbeidsliv	Universitetene i samarbeid med fylkeskommunene og Nordens beste studieby Trondheim
	Vurdere hensiktsmessig finansiering av aktivitet utenfor Trondheim	
	Utvikle kanaler for systematisk informasjon/kommunikasjon mellom fagmiljø og arbeidsliv.	
	Bedre tilrettelegging for oppgaveskriving i samarbeid med bedrifter/ kommuner	

Strategi 5 – Tema: Koordinering og samspill

"Strategisk samarbeid for å styrke FoU-innsatsen i regionen"

Tiltak for oppfølging av strategien	Handlingsprogram 2016-20	Ansvarlig for oppfølging
Videreutvikle det regionale innovasjonssystemet	Samordne regionens strategiske partnerskap for FoU i ett strategisk partnerskap for Trøndelag	Fylkeskommunen
Utvikle samarbeidet i og mellom klynger/nettverk med fokus på FoU	Øke erfaringsoverføring og læring fra gjennomførte prosjekter	Klyngene/aktørene
Øke bruken av nasjonale og internasjonale program	Prosjektverksted	Innovasjon Norge
	Søknadsskrivekurs	Forskningsrådet
	Informasjonsarbeid/Markedsføring	IN, EU-medarbeidere/ Forskningsrådet
Påvirke nasjonale myndigheter mht. forskingsmeldinger o.l.	Bidra til samsvar mellom regionale og nasjonale strategier	Fylkeskommunen, FoU
	Bedre belønningssystemene for samarbeid med lokalt nærings- og samfunnsliv	UoH
	Synliggjøre verdien av den regionale pengepotten for å øke den	Fylkeskommunen

Layout: STFK Kommunikasjonsenheten, 2016. Foto: STFK/MAX Imagelibrary